

# ***Månadsbrev till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby***

juli 2011

*Kära systrar och bröder,*

*Låt oss vörda Petrus och Paulus,  
kyrkans två stora ljus,  
ty de lyser på trons himmel.*

Med dessa ord har kyrkan just besjungit de två stora apostlafurstarna i firandet av högsommarens största kristna fest. När vi den 29 juni firade minnet av apostlarna Petrus och Paulus var det likväl inte deras personer som stod i centrum. Det var deras martyrium, vittnesbördet i liv och död, som vi firade. Den tro på vilken de grundade den kyrka som vi, två tusen år senare, är en del av. "Ni har fogats in i den byggnad som har apostlarna och profeterna till grund och Kristus Jesus själv till hörnsten."<sup>1</sup>

Apostladagens ställning, och dess plats en kort tid efter pingst, riktar vår uppmärksamhet mot trons och kyrkans apostoliska grund. Det finns också ett annat samband mellan pingsten och denna fest: apostlarnas vittnesbörd var en omedelbar frukt av deras uppfyllelse av Anden. Medvetandet om att kyrkan vilar på "apostlarnas grund", som det heter i Efesierbrevet, har varit stark ända sedan urkyrkans dagar. Men vad menar vi egentligen när vi talar om vår tro, och om kyrkan, som "apostolisk"?

Vi grundar inte vår tro på ett skrivet dokument. Det finns inga bevis för Guds existens. Det finns bara vittnen. Apostlarna är trons ursprungsvittnen och garantier. Allt står och faller med trovärdigheten i deras vittnesbörd. Så länge apostlarna levde utgjorde de därför den unga kristenhetens självklara auktoriteter. De hade utvalts av Jesus och fått sitt uppdrag av honom. Det var apostlarna som grundade de första församlingarna, tillsatte ledare i dessa och ingrep i lokala kyrkors angelägenheter när konflikter uppstod. Men hur blev det senare, i generationen efter apostlarna? När många ville se sig själva som ledare och lärare i kyrkan började tendenser till söndring göra sig gällande. Det var framför allt två frågor som det brände till kring: "Vilka lärare skall vi lyssna till?" och "Vilka skrifter skall vi följa?" Kyrkans svarade med *ämbetet* och *kanon* (Nya testamentet).

Det är alltså i detta skede, under tidigt 100-tal, som en församlingsordning med ett tredelat ämbete får en solid utformning, något som sedan dess varit rådande i kyrkan. Konturerna till den utvecklingen kan vi skönja redan i Nya testamentet. Församlingen skulle ledas av en *episkopos* (biskop/föreståndare), som hade ett lag av *presbyterer* (äldste/präster) omkring sig samt en grupp *diakoner*. Bevarandet av enheten var det avgörande motivet när denna ordning blev stadfäst och allmän.

\*

---

<sup>1</sup> Ef 2:20

Enligt den tidiga kristna traditionen kom såväl Petrus och Paulus till Rom där de led martyrdöden under kejsar Nero. Från Apostlagärningarnas avslutning vet vi att Paulus anlände till Rom som kejsarens fånge; någon liknande historisk information om Petrus finns inte, men den tidiga traditionen talar enstämmigt om saken och det finns ingen anledning att betvivla dessa uppgifter. Det var denna övertygelse, att de bägge apostlarna led martyrdöden här, som från början gav Rom och dess kyrka rang som kristenhetens huvudstad. När Ignatios av Antiochia omkring år 107 skriver till de kristna i Rom, förklarar han: "Jag kan inte ge er befallningar såsom Petrus och Paulus gjorde." Det tycks ha hört till allmän kännedom att de båda apostlarna varit ledare för kyrkan i Rom. Två generationer senare skriver Irenaeus att "den stora och berömda kyrkan ... har grundats och ordnats av de två lysande apostlarna Petrus och Paulus." Även om det inte är helt korrekt – det fanns en kristen församling i Rom redan när Paulus och Petrus anlände dit – visar det vilket anseende kyrkan i Rom tidigt kom att få. Så småningom skulle det "påvliga Rom" ta form, men det är egentligen först på 400-talet som vi kan tala om ett petrusämbete – en påve – i den mening romersk-katolska kristna förhåller sig till sin kyrkas överhuvud så som aposteln Petrus efterföljare.

Var och en som någon gång besökt Peterskyrkan i Rom har kunnat blicka upp mot de två meter höga bokstäverna runt den väldiga kupolen och läsa texten: *Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam et tibi dabo claves regni caelorum.* (Du är Petrus, och på denna klippa skall jag bygga min kyrka, och jag skall ge dig himmelrikets nycklar.) Jesu ord till Petrus i Matteusevangeliet kröner aposteln Petrus grav, rakt under högaltaret, men förkunnar också auktoriteten hos den man som omkring en miljard kristna ser som Petrus levande arvtagare. Tron att dessa ord gjorde Petrus till apostlarnas ledare och den jordiska kyrkans överhuvud, och att denna uppgift, generation efter generation, har överlämnats till Petrus efterföljare, utgör påveämbetets grund. Kontinuiteten mellan påve och apostel vilar på tidiga kristna traditioner, något som accepteras av både öst och väst. Men den utformning påveämbetet med tiden kom att få utgör än i dag ett av de största hindren för kyrkans enhet, inte minst enheten mellan öst och väst.

\*

Frågan om ledarskap är ett delikat ämne och den delar kyrkan. Under den just avslutade *apostlafastan* – tiden från måndagen efter pingstveckan till kvällen den 28 juni när firandet av Petri och Pauli fest inleds – har jag läst två böcker, som var och en på sitt sätt belyser spänningen mellan Petrus och Paulus. Eller i överförd mening, spänningen mellan ämbete och karisma, mellan ordning och frihet i kyrkan. Historikern Eamon Duffys imponerande verk på närmare 500 sidor om påvarnas historia, *Helgon och syndare*, och den likaledes briljanta och 450 sidor omfångsrika biografien över Lev Gillet, "munken från östkyrkan". Den senare är skriven av hans lärjunge och nära vän, Elisabeth Behr-Sigel, som 2005, 98 år gammal, gick ur tiden och var en av det förra seklets mest respekterade ortodoxa teologer. Påvarnas historia utgör ett slags koncentrat av hela kyrkans historia: dekadens och väckelse avlöser varandra genom seklerna. Jag har under läsningen av Duffys bok påmint mig ett samtal med Gunnel Vallquist för några år sedan, när hon berättade hur hon som ung fick hjälp av den franske katolske teologen Jean Danielou att läsa kyrkans historia i ljuset av Israels historia i Gamla Testamentet. Bland Israels regenter fanns både avgudadyrkare som Jerobeam, Achav och Manasse, men också reformatorer som Hiskia och Josia. Israels

präster avsattes av Herren i Hesekiels profetia – ”de vallar sig själva”<sup>2</sup> – men folket hade under lyckliga tider även goda herdar som förband folkets sår. Under kyrkans stora förfallsperioder, 900-talet och 1400-talet hör till de mer iögonfallande, tycks det ha varit regel snarare än undantag med påvar som mördade, horade och vältrade sig i lyx. Men på Petri stol har även suttit helgon som Gregorios den Store – ”kanske den störste påven någonsin” som Eamon Duffy uttrycker det – mot slutet av 500-talet. Och bland 1900-talets påvar har funnits profetiska gestlater som Johannes XXIII – ”nästan en sagofigur” med Gunnel Vallquists ord – bondsonen som älskades av folket och uppfattade sitt ämbete som en tjänst och inte som en maktposition. Under sitt korta pontifikat slog han världen med häpnad när han med *aggiornamento* som signalord utlyste Andra Vatikankonciliet, det kyrkomöte som i grunden kom att reformera den katolska kyrkan.

Under läsningen av Duffys fascinerande bok går tanken osökt till de tidiga munkarnas och eremiternas hållning till kyrkligt ledarskap. När en av dem uppmanar sina bröder att ”fly biskopar”, ligger däri minst lika mycket en maning att fly själva ämbetet för egen del. Berättelserna är många om hur män som sökte hjärtats helighet värjde sig när ryktet gick att de stod i ”fara” att komma på tal vid en biskopsutnämning. Och samtidigt: kyrkan behöver sina biskopar, och – höll jag på att säga – Petri stol kräver ett helgon. ”Man måste ställa sig frågan”, skrev Gunnel Vallquist redan vid Johannes Paulus II:s tillträde, ”om rimligheten av att en enda man innehar ett ämbete som detta”.

Det finns mycket att säga om den utformning som petrusämbetet med tiden kom att få i västkyrkan. Att biskopen av Rom skulle vördas som Petrus efterföljare var alla överens om i den tidiga kyrkan, men att han även juridiskt stod över alla andra biskopar var en främmande tanke under de första århundradena, och har aldrig accepterats i öst. Jesus valde tolv apostlar att vara herdar för sin församling, Petrus var den ”främste bland likar”, apostlakollegiets talesman, men hans dignitet var ingen annan än apostel bland apostlar. Även om flera av 1900-talets påvar har lyft fram tanken på kollegialiteten – det är påven tillsammans med biskoparna som leder kyrkan – består i sak den ordning som alltså än i dag utgör det allvarligaste hindret för enheten mellan öst och väst i kyrkan. Och det lär knappast undanröjas förrän petrusämbetet återfår den ställning det hade i den tidiga kyrkan: Roms biskop är den främste bland likar, men hans stol har inga andra mått än övriga biskopars i kollegiet.

\*

”Kyrkan har bara en ledare – den Helige Ande”, brukar med emfas framhållas från ortodoxt håll. Det kan låta som en idealisering, och givetvis finns även i öst ämbetet med allt från patriarker och metropoliter till biskopar och arkimandriter. Men östkyrkan har samtidigt bevarat betoningen av den karismatiska dimensionens starka betydelse för kyrkan på ett annat sätt än väst. I grunden handlar det om ett synsätt som framhåller att Anden är given åt varje kristen, att alla döpta – med Första Johannesbrevets ord – har tillgång till den ”smörjelse” som ger insikt i sanningen och prövar andarna. Därför är vare sig kompetens eller ställning i hierarkin avgörande för ledningen av kyrkan. Hon leds framför allt av män och kvinnor som formats genom ett liv i bön och lovsång. Och hon leds av *hela* församlingen som tillsammans är andebärare. I öst är därför församlingens bifall i liturgin det som slutgiltigt måste bekräfta valet av ny biskop. Om den gudstjänstfirande församlingen säger ”nej”, vilket har hänt, spelar det ingen roll hur

---

<sup>2</sup> Hes 34.

mycket kyrkans ledning förordar en viss kandidat. Den östliga traditionen är dessutom fylld av berättelser om ökenmunkar som sätter biskopar på plats och staretser som korrigerar patriarker. Man kan bara påminna sig Maximos bekännaren, en munk och lekman på 600-talet, som hade hela kyrkan emot sig i frågan om Kristi två naturer. När Maximos var i landsflykt fick han beskedet: "Du står ensam. Patriarken har instämt. Påven av Rom har instämt. Du är utanför Kyrkan." "Nej", svarade Maximos, "i så fall är det jag som är Kyrkan." Maximos förblev sanningen trogen i en tid av förvirring och avfall. Vid det sjätte ekumeniska konciliet, som hölls i Konstantinopel 680, gav kyrkan Maximos rätt, även om han själv då redan blivit martyrer för sin övertygelse.

Lev Gillet är i modern tid ett av de märkligaste exemplen på den senare formen av ledarskap. Hans författarskap har under senare år berört mig allt djupare. Jag har skrivit en utförligare biografisk artikel om honom i det senaste numret av Pilgrim, för den som har tillgång till det, och vill i sommarens månadsbrev ytterligare reflektera något över hans person och gärning. "Munken från östkyrkan", den pseudonym under vilken Lev Gillet valde att skriva flertalet av sina många böcker, var en pionjär i det tidiga 1900-talets ekumeniska rörelse. En i mångas ögon provocerande gränsöverskridare men därmed också en föregångare och vägröjare. "En pilgrim som söker det Absoluta och en munk i staden", kallar Elisabeth Behr-Sigel denne gåtfulle gestalt som under sitt liv kom att bli en levande länk mellan motstridiga världar som ännu väntar på att bli försonade och förenade.

Lev Gillet föddes i sydöstra Frankrike på Kristi förklarings dag 1893. Han växte upp i ett fromt katolskt hem och meddelade i tjugofemårsåldern sina föräldrar att han hade för avsikt att bli postulant i ett benediktinkloster. Redan under sitt novitiat i klostret upplevde han dragningen till den ortodoxa kyrkan, som han efter några år kom att ansluta sig till. Samtidigt förblev han västerlänning, och det stod klart för honom att hans plats var i väst; det var där han skulle ägna sig åt det som blev en av hans stora insatser: att bygga broar mellan traditioner och människor. Förverkligandet av den kristna enheten blev ett avgörande imperativ i hans liv. Elisabeth Behr-Sigel återger hur han i tonåren för första gången bryter ett tabu när han smyger in genom den öppna dörren i en protestantisk kyrka där han förundrad ser den uppslagna Bibeln på ett bord längst fram i kyrkan. Ett halvt sekel senare skriver han själv om denna erfarenhet:

Jag såg ett rum som var alldeles naket – inga skulpturer, inget altare. Inte ens ett krucifix. Bara några bänkar, och längst fram, ett bord, och på det bordet en öppen Bibel: Guds ord, inget annat än Guds ord. Jag sa till mig själv: "Där är sanningen."

För fader Lev, som Elisabeth Behr-Sigel kallar honom, förutsatte en autentisk kristen enhet även ett erkännande av reformationens viktiga upptäckter. Han kunde skriva: "Guds ord, närvarande i de heliga och gudsinspirerade Skrifterna, förblir grunden för all kristen spiritualitet." Flera år senare skulle han möta ett avgörande kallelseord när han som student deltog i en protestantisk gudstjänst i Genève, något han beskriver som "en av de mest djupgående andliga erfarenheterna i mitt liv". Det var första gången han hade tagit mod till sig att delta i kommunionen i en protestantisk kyrka, och när pastorn kom till honom med gåvorna överräckte han dem med orden av Jesus: "Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig." Fader Lev skriver: "Det var överväldigande."

Händelsen utgjorde för Lev Gillet "the invasion of the unexpected divine", och från den stunden fick hans liv en allt tydligare riktning. Elisabeth Behr-Sigel kommenterar: "Det paradoxala var att den gudomliga kallelse som ledde honom till ett benediktinkloster, hade nått honom från en protestantisk pastors mun." Några benediktinska kloster i Europa, bland dessa det berömda Solemnes, utgjorde vid denna tid jordmån för en begynnande liturgisk förnyelse som skulle påverka hela kristenheten. Mötet med denna förnyelse hade redan starkt påverkat hans far, och kom att spela en stor roll för Lev Gillet, som beskrev liturgin som både "vår stora glädje och vårt stora test". Ett test såtillvida att om vår uppmärksamhet slappnar reduceras liturgin till ritualism och blir utarmad. Det är när vår "själ är samstämd med vår röst", som den helige Benedikt säger i sin klosterregel, eller med Jesu ord, när vi ber "i ande och sanning", som liturgin blir "den mest upphöjda och naturliga vägen till förening med Kristus", skriver Gillet i ett brev till sin bror. Elisabeth Behr-Sigel skriver i sin biografi: "I kyrkans gemensamma liturgiska bön, såväl dess östliga som västliga uttryck, såg alltid denne synbare individualist, så svår att kategorisera, en överlägsen guide för att spåra vägarna till ett genuint kristet liv, och därmed bevara det från utarmande subjektivism."

\*

Östkyrkans rika andlighet blev alltmer oemotståndlig för Lev Gillet. Delvis hade han kommit i kontakt med den redan när han efter att ha blivit sårad vid fronten under första världskriget tillbringat först ett år som krigsfånge på ett sjukhus och därefter två år i ett fångläger. Här mötte han ryska intellektuella, krigsfångar liksom han själv, med vilka han hade ett rikt utbyte och i vars sällskap han förfinade det ryska språket som han redan tidigare börjat studera.

Efter kortare perioder i ett par benediktinkloster, och ett år av studier i Rom, sökte Lev Gillet sig allt tydligare österut. Under studierna i Rom kom han i kontakt med två andra benediktinmunkar som liksom han hade en stark dragning till den ortodoxa traditionen. De tre förde samtal om grundandet av en monastisk kommunitet som både skulle tjäna enheten mellan öst och väst, men också återknyta till den tidiga traditionen av ett fritt och karismatiskt monastiskt liv, öppet för människor med olika kallelser, "arbetare såväl som intellektuella, den kontemplative såväl som handlingsmänniskan", som Fader Lev uttryckte sig när han senare beskrev hur man tänkte. En av de tre i gruppen, Lambert Beauduin, kom att grunda det berömda klostret i Chevtogne i Belgien, där det än i dag firas såväl västlig som östlig liturgi. Även om Lev Gillet aldrig själv kom att leva där, betraktas han som en av detta klostrets andliga grundare.

I samförstånd med sina överordnade bröt Lev Gillet upp från sitt novitiat inom benediktinorden när han insåg att det inte skulle bli möjligt för honom att där följa den starka inre kallelsen att verka för kyrkans enhet. Han fortsatte sin färd tvärsigenom Europa, österut, och kom att en tid leva i en experimentell monastisk kommunitet i Ukraina under tillsyn av metropoliten Szeptyckii. Han blir nu "en munk i östkyrkan". Men Lev Gillet återvände snart till Frankrike där han upptogs i ämbetet i den ortodoxa kyrkan, något som skedde genom koncelebration när den eukaristiska liturgin firades i Clamart i Frankrike den 25 maj 1928. Från den dagen kom Lev Gillet att tjäna de ortodoxa kyrkorna i Europa och Mellanöstern. Han fungerade som resande predikant, retreatledare, andlig fader och själasörjare åt biskopar, präster och klosterfolk. Han var inspiratör för kristna ungdomsrörelser och lästes av allt fler lekmän. Sin försörjning fick

han inte så mycket genom pastorala uppdrag som genom sitt skriftställarskap, som innehöll såväl egna böcker som översättningar och redaktionellt arbete.

Framför allt var fader Lev en resenär mellan många olika världar: mellan den gamla tiden och den nya, mellan kyrkor i väst och kyrkor i öst, mellan präster och lekmän, intellektuella, konstnärer och vanligt folk, men först och främst mellan en sekulariserad, ofta gudlös, värld och den verklighet som är Gud och hans rike, en verklighet han själv var bärare av på en mystikers vis. Många av hans böcker, som lästs i vida kretsar, har formen av en bönedialog mellan själen och Herren, inte minst den ljuvliga lilla skriften Jesus – enkla betraktelser om Frälsaren, som getts en utomordentlig svensk språkdräkt av Lena Bergström.

Just kärleken till evangeliet är något av det mest slående i Fader Levs spiritualitet, och därmed också hans nära förhållande till Jesusbönen. "Evangeliet är det enda som betyder något", skrev han en gång i ett brev till Elisabeth Behr-Sigel. I ett förord till biografen berättar metropoliten Kallistos Ware om hur han 1952, som ung student i Oxford, första gången lyssnade till Lev Gillet. "Han hade en helt enastående gåva att göra de bekanta berättelserna i evangelierna levande på ett oväntat sätt. Det var som om vi lyssnade till Bibelns ord för första gången."

\*

Som personlighet var Lev Gillet paradoxal och komplex, och passade aldrig in i typiska scheman. Han var intensiv och passionerad, ytterst återhållsam om sitt privata liv och samtidigt utåtriktad. Han har beskrivits av vänner som öppen som ett barn, och på samma gång svåråtkomlig, excentrisk och grubblande. Fast hans tankar och framställningar ofta var enkla och klara, och hans vänskaper djupa och bestående, förblev han en gåta, ett mysterium, även för dem som kände honom väl under hela hans liv.

Detta intryck är genomgående i Elisabeth Behr-Sigels imponerande biografi som bygger på över 60 års vänskap med Gillet. I denne man med så starka motsägelser fanns en förunderlig förmåga att stå över konflikter som var nedbrytande och söndrande. Fader Lev greps och förvandlades av den ortodoxa spiritualitet som så starkt framhåller erfarenheten av *kenosis*, Kristi utblottelse. Kallistos Ware har beskrivit munken från östkyrkan som en i hög grad "kenotisk personlighet", och han citerar ett tidigt brev från Lev Gillet:

Ju mer jag rannsakar mig själv desto mer inser jag att ett liv ägnat åt att skapa och organisera, ett liv som ger goda resultat och framgång, inte är min kallelse, även om jag, för lydnadens skull, kunde verka i den riktningen och till och med uppnå vissa resultat. Vad som tilltalar mig är en utblottelsens kallelse – att fritt utge sig själv utan några synliga resultat, eftersom Gud ensam skulle känna frukten; med andra ord att mista sitt liv för att vinna det.

En utblottelsens kallelse, eller med Lev Gillets eget uttryck: *A vocation of loss*. Så uppfattade munken från östkyrkan den lott som tilldelats honom. Det som höll samman hans komplexa karaktär var hans djupa medkänsla och öppenhet för den lidande människan, de fattiga och marginaliserade, hans avsky för all slags fariseism och hans envisa vägran att fördöma. Han förmådde inte uthärda att de svaga utnyttjades och att de sårbara utsattes för våld. Allt sådant väckte hos honom en brinnande vrede. Hans medkänsla och ömhet för människor kommer till uttryck i ett avsnitt i hans bok om Jesusbönen:

Vi skall närma oss alla män och kvinnor – på gatan, i affären, på kontoret, fabriken, bussen, i kön och särskilt dem som tycks irriterade och osympatiska – med Jesu namn i vårt hjärta och på våra läppar. Vi skall uttala hans namn över dem alla, för deras verkliga namn är Jesu namn. Kalla dem vid hans namn, i hans namn, i en anda av tillbedjan, hängivenhet och tjänst. Tillbed Kristus i dem, tjäna Kristus i dem. I många av dessa män och kvinnor – i dem som vill ont, i brottslingen – är Jesus fångslad. Befria honom genom att tyst känna igen och tillbedja honom i dem. Om vi går genom världen med detta sätt att se, säger "Jesus" över varje människa, ser Jesus i varje människa, skall alla bli förvandlade och förklarade inför våra ögon.<sup>3</sup>

\*

Munken från östkyrkan gestaltade under sitt liv en inre hållning ljusår från de flesta ideal och självbilder som är förhärskande i vår tids tal om ledarskap. Så ofta tenderar detta tal att bli självförhärligande, även inom kyrkan. Jesu väg, och evangeliets ord om att "mista sig själv", kommer alltid att gå på tvärs mot denna världen. Men man bör komma ihåg att det då inte handlar om att vara biskop eller inte. Den yttre vägen i en människas liv är det dessutom inte hennes sak att tänka på. Det är Guds sak att tänka på den. All vår uppmärksamhet bör gälla den inre vägen – hjärtats hållning. Det finns påvar som varit helgon och det finns i kyrkans historia lekmän som varit maktmänniskor. Medan de förra stått fria från makten har de senare sökt varje tillfälle till inflytande, allt för att "valla sig själva".

Det råder, och måste så göra, en ambivalens i själva talet om "kristet ledarskap". I en mening får ingen kalla sig ledare. Kyrkan har inte någon annan ledare än den Helige Ande. I annan mening är ledarskap – bättre uttryckt: herdeskap – helt nödvändigt för att vi inte skall stå skyddslösa mot allehanda hot, inte minst mot dem som gärna vill gripa ledarskapet. Men det kristna ledarskapet består alltid i den "maktlöses makt". Därför slutar allt kristet ledarskap på korset. Först när en människa har släppt ifrån sig makten, framför allt över sitt eget liv, är hon lämpad att leda andra. Eller bättre uttryckt: först när hon från djupet av sina egna svek, likt Simon Petrus, har mött och besvarat Mästarens fråga: *Älskar du mig mer än de andra gör?* är hon redo att gripa sig an uppgiften.

Här framträder konturerna av den väg som är en annan än den där många går. Endast på kärlekens väg – kärleken till Kristus – bor den djupa friheten från att äga och utöva kontroll. För Simon Petrus, som vi just har firat, skulle den vägen leda till martyriet. I Jesu ord till sin lärjunge – "någon annan skall spanna bältet om dig och föra dig dit du inte vill" – finns en djupare innebörd: man utövar andligt ledarskap genom att lägga ned sitt liv. Men orden gäller oss alla. De är dessutom förutsättningen för den glädje som världen aldrig känner: den som mister sitt liv skall finna det.

Ledarskap, i den kristna kyrkans grammatik, stavas martyrium. Innebörden är dubbel: endast som vittne om Kristus kan man leda andra till honom, och vittnesbördet om Kristus äger trovärdighet först när människan förenats med honom i hans död och uppståndelse. Är Lev Gilllets ord om *a vocation of loss* någon gång giltiga är det när vi talar om kristet ledarskap. Det är därför katalogerna, kurserna och konsulterna i vår tids ledarskapskultur riskerar att få en så förödande inverkan när de börjar omhuldas i

---

<sup>3</sup> Lev Gilllets skrift om Jesusbönen finns utgiven på svenska under titeln *Mitt namn är i dig* (Libris), en bok som även innehåller en text av Wilfrid Stinissen.

kyrkans värld. Då måste vi säga: Nej, kyrkan behöver inte fler ledare. Men hon behöver fler äldste, det vill säga mogna människor. Äldste är det väsentliga ordet i Bibeln – *zaken* på hebreiska, *presbyter* på grekiska, *starets* på ryska – när det talas om att leda och bära ansvar. En äldste leder inte genom kompetens, utan genom de ärr livet med Kristus efterlämnat i hans kropp och själ.

Driften att vara ledare blir som mest förödande när den knyts till andlighet. Det kan vara i form av under och tecken, eller i rollen som "andlig vägledare" för andra. Inte minst gäller det i en kultur där framgång, tillväxt och synlighet är hårdvaluta. Vi tror på fullt allvar att synlig bekräftelse, vare sig det rör sig om numerär, mirakel eller uppmärksamhet, utgör en fullmakt. Då behövs människor som förvärvat den dygd urkyrkans karismatiker kallade *apsefiston*: en hjärtats enfald som utplånar den självupptagenhet som utmärker den oomvända människan. En andlig ledare måste vara fri från allt intresse för andras uppskattning. I den friheten kan hon uppriktigt glädja sig över andras uppskattning.

\*

*Fröjda dig, o Petrus,  
apostel och Mästarens, Kristi,  
vår Guds, dyrt aktade vän.  
Fröjda dig, högt ärade Paulus,  
trons förkunnare  
och hela världens lärare.*

Så har kyrkan sjungit i den nyss firade festen den 29 juni. Petrus och Paulus kan inte skiljas åt. Därför firas de på samma dag. De vittnar om hur den apostoliska successionen i kyrkan både har en institutionell och en karismatisk sida. Deras uppdrag som apostlar var olika, men de förenades i en gemensam tro: Bekännelsen av Jesus som Messias, den levande Gudens son.

Firandet av Petrus och Paulus är således en fest med många dimensioner. Frågan om enheten står i centrum på denna högtid. Enheten omkring den apostoliska tron, men också enheten kring *både* Petrus och Paulus. Deras olika, och kompletterande, kallelser och nådegåvor utgör tillsammans kyrkans apostoliska grund. Vi vet att det tidigt fanns en spänning mellan de två apostlarna, de förstod inte alltid varandra och kunde vara frispråkiga i sin kritik av varandra. Paulus är vass i sina formuleringar när han i Galaterbrevet berör sin apostlakollegas handlande i en viss situation,<sup>4</sup> och Petrus kommenterar i ett av sina brev det Paulus skriver med att somligt är "svårt att förstå".<sup>5</sup>

Här friläggs spänningen mellan ämbete och charisma, ordning och frihet, eller om man så vill: mellan väst och öst i kyrkans tradition. Petrus är apostel enligt ordningen. Paulus är undantaget som bekräftar regeln. Han är kallad av Gud till apostel vid sidan om ordningen och har därmed ofta fått stå symbol för kyrkans karismatiska ämbete. I en sentida ikontradition finns en ljuvlig ikon där Petrus och Paulus omfamnar varandra. Ikonen är både en profetia om och en manifestation av kyrkans enhet. Först när de två

---

<sup>4</sup> Gal 2:11.

<sup>5</sup> 2 Pet 3:16.



står tillsammans – när kyrkan andas med sina bägge lungor<sup>6</sup> – blir kyrkan frisk, stark och enad, och kan stå i försoningens tjänst för en hel värld.

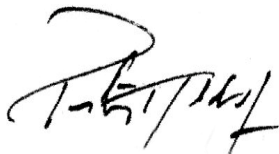
Vi som kommer ur frikyrklig och karismatisk tradition ställs här inför en fråga som är nödvändig att på allvar konfronteras med: hur kan vi, med bevarad trohet mot de församlingar som fört oss in på den kristna vägen, leva av den tro som en gång för alla överlämnats åt de heliga? I klartext: Är det möjligt att hävda den "katolska", det vill säga allmänliga tron – som det heter i trosbekännelsen – utan att konvertera till den romersk-katolska kyrkan? Om detta har en ung pastor och ikonmålare, Robin Johansson, fostrad inom pingströrelsen och Livets Ord, skrivit en ovanlig och ytterst tänkvärd bok som jag gärna vill rekommendera. Boken som har titeln *En kristen kyrka* (Carl Media) glöder av kärlek till den odelade kyrkans tro och har ett budskap starkt präglad av Jesu bön om enhet. Frågan kommer vi att få anledning att återkomma till.

\*

När vi nu går in i juli månad, en tid av välbehövlig vila och återhämtning för många, vill jag påminna om det stora antalet minnesdagar i vår kalender under denna månad. Liksom hur söndagarnas firningsämnen under juli lyfter fram några av de viktigaste sidorna av den kristna efterföljelsen. Kanske kan semester och ledighet ge många av oss tid att i lugn och ro läsa bibeltexterna och låta oss uppmuntras av de människor vars minne vi firar. Och på tal om biskopar: under juli uppmärksammar vår kalender två av 1900-talets stora kyrkoledare, inte minst inom ekumeniken: Nathan Söderblom, som var en ekumenisk banbrytare under tidigt 1900-tal och hade en speciell relation till Oscar Ekman och därmed Bjärka-Säby (jag skall skriva mer om honom en annan gång), och den ekumeniske patriarken Athenagoras, som i ett försonande möte med påven Paulus VI 1967, upphävde den ömsesidiga bannlysning som kyrkorna i väst och öst uttalat över varandra 1054. Låt oss med glädje och tacksamhet till Gud minnas dessa ljus på trons och den andliga enhetens himmel. Den som vill läsa mer om dem kan gärna vända sig till Monastero di Boses hemsida: [www.monasterodibose.it](http://www.monasterodibose.it). Under vinjetten Prayer/Ecumenical martyrology finns både Atehnagoras (7 juli) och Nathan Söderblom (12 juli) presenterade. När vi i augusti öppnar vår kommunitets nya hemsida kommer vi själva att kunna presentera korta levnadsteckningar över dem vi firar i vår kalender.

Med dessa rader, några fler än vanligt för att ingen skall sakna läsning i sommartider, vill jag nu önska er alla en högsommar fylld av ro och vederkvickelse. Jag minns er i mina böner. Bed också för mig.

Er tillgivne,



---

<sup>6</sup> Ett uttryck som användes av Johannes Paulus II.